
Bognoter

Abdel-Samad, Hamed : **Der Untergang der islamischen Welt.** *Droemer Knaur, München 2010, 240 s.*

Den egyptisk-tyske islamiske intellektuelle kølhaler den kultur, som han selv stammer fra som født i Kairo med en fader som imam. Abdel-Samad kom som stærk kritiker af Vesten som 23-årig til Tyskland, hvor han udviklede sig til liberal islamkritiker. 'Islam stinker', skriver han i denne bog. Hans selvbiografiske bog *Mein Abschied vom Himmel* (2009) indbragte ham en fatwa i hjemlandet, og han lever under politibeskyttelse i Tyskland med sin japansk-danske kone Connie. Han har arbejdet ved Unesco og undervist i islam i Erfurt og ved Institut for Jødisk Historie i München. Han argumenterer i denne bog for, at islam vil gå under som politisk og social ide samt kultur. Den islamiske verden "har overtrukket sin kulturelle og civilisatoriske konto". Han har med sin skånselsløse analyse skaffet sig mange nye venner blandt islamkritiske europæere, men "har nok mistet endnu flere gamle venner", som det hedder i en introduktion til bogen.

Andersen, Torben M., Hans Linderoth, Valdemar Smith og Niels Westergård-Nielsen: **The Danish Economy.** *Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2010, 277 s.*

En opdateret udgave af en tidligere udgivelse, der giver en introduktion til strukturerne af og institutionerne i den danske økonomi ud fra et internationalt perspektiv. Den beskriver de internationale aspekters stadig større betydning for den økonomiske udvikling og udarbejdelsen af den økonomiske politik.

Barfoed, Niels: **Tomis-A. Mit hemmelige liv bag jerntæppet.** *Gyldendal, København 2009, 223 s.*

I tyve-året for 'fløjrevolutionen' er journalist og forfatter Niels Barfoed taget tilbage til Prag for at gå på opdagelse i de tjekiske arkiver. Her finder han dossieret om 'Tomis-A', det dæknavn den tjekkoslovakiske sikkerhedstjeneste gav Niels Barfoed, da han i 1986 rejste til Prag for at overrække Vaclav Havel *Politikens* og *Dagens Nyheters* frihedspris. Bogen er både et møde med det moderne Prag, men også en rejse tilbage i tiden, til dengang der altså stadig var noget, der hed Tjekkoslovakiet. For den generation der husker tiden og begivenhederne op til kommunismens sammenbrud i 1989, er bogen en herlig tur 'down memory lane', hvor man møder personer, steder og begivenheder, der næsten var glemt. For den yngre generation er den en levende indføring i, hvordan virkeligheden så ud for bare 25 år siden i et land midt i Europa.

Beebe, Shannon og Kaldor, Mary: **The Ultimate Weapon is No Weapon: Human Security and the New Rules of War and Peace.** *Public Affairs, New York 2010, 238 s.*

Oberstløjtnant Beebe og professor i statskundskab Kaldor argumenterer fra modsatte politiske ståsteder for, at sikkerhed ikke længere kan garanteres med traditionel militærmagt, end ikke for lande med massive militærstyrker. Fordi alle lande er blevet mindre udsatte for traditionelle konflikter med stater som fjender, er sidste århundredes militære svar ikke længere effektive til at skabe sikkerhed rundt i verden. Forfatterne argumenterer for, at den bedste vej til en mere sikker verden er menneskelig sikkerhed, altså at beskytte folks behov for at udtrykke en selvstændig mening. Militærapparater bør arbejde sammen med NGO'er, nødhjælpsorganisationer og andre for at hjælpe konfliktområder med at afslutte vold og aktivt beskytte individer og samfund samt forebygge nye konflikter. Gennem analyser af en række regionale konflikter udforsker forfatterne dette århundredes udfordringer fra et 'human security' perspektiv.

Berdal, Mats, & Achim Wennmann (eds.): **Ending Wars, Consolidating Peace: Economic Perspectives.** *The International Institute for Strategic Studies, Routledge, London 2010, 257 s.* Denne bog er skrevet af fagfolk for fagfolk. Ti kapitler med i alt femten

forfattere omhandler de økonomiske udfordringer i svage og konflikt-ramte stater, hvad man kan gøre indefra og udefra for at håndtere udfordringerne, og hvilke særlige problemer der rejser sig netop nu. Særlig relevant i forhold til de igangværende bestræbelser, som også Danmark er dybt engageret i, på at udvikle sikkerhed, institutioner og økonomi i Afghanistan med henblik på gradvis at overføre ansvaret for landets videre udvikling til afghanerne selv.

Bokhari, Laila: **Hellig Vrede – Min Reise gennem Pakistan.** *(Norsk) Gyldendal, Oslo 2010, 248 s.*

Bokhari, pakistansk-norsk medarbejder med Norges ambassade i Islamabad, har som en af få vestlige specialister talt med hundredvis i Pakistans lovløse områder og kombinerer det i bogen med beskrivelser af dagliglivet i Pakistan. Vi møder politikere, efterretningsfolk og rasende islamister, general Hamid Gul, bilmekanikeren Ali og mødre, der har ofret deres sønner i selvmordaktioner. Hun udstiller Vestens manglende forståelse for politisk islam og terroren i dens kølvand, men beskriver også tegn på håb i landet, som hendes far forlod. Hun går i mujahedineres fodspor i Kashmir og stammeområderne på grænsen til Afghanistan og går i debat med unge som gamle militante religiøse for at forstå den drivkraft, som chokerer verden. Hendes mål er at ska-

be nuanceret forståelse for fænomenet religiøs ekstremisme. Bokhari har bl.a. arbejdet ved FN's Sikkerhedsråd monitoreringsteam om al-Qaeda og Taleban, lige som hun har været konsulent for NATO og OSCE

de Waal, Thomas: **The Caucasus: An introduction.** *Oxford University Press, New York 2010, 272 s.*

Europa og Asien, bjerge og fladt land, kristne og muslimer, gamle kulturer og moderne stater. Det er Kaukasus som et grænseland i mange former, som denne bog er en grundig og let læselig introduktion til.

Den giver både den historiske baggrund og analyserer indsigtfuldt udviklingen efter 1991 i de sydkaukasiske lande, Georgien, Armenien og Aserbajdsjans tumultariske vej til uafhængighed og de tre store konflikter, som brød ud under Sovjetunionens sammenbrud: om Nagornij Karabakh, den armensk befolkede enklave i Aserbajdsjan, og om Abkhasien og Sydossetien i Georgien. Analyser af regionens betydning som energiproducent og -eksportør, Roserevolutionen i Georgien og den russiske invasion i august 2008 og hele regionens nederlag, når det gælder at skabe en samlet fremgangsrig region. Nyttige faktabokse om kurdere i Kaukasus, tyrkisk-armensk tilnærmelse, regionen som det 'sovjetiske Florida' og den bedst kendte Georgier af alle, Josef Stalin.

Eide, Kai: **Høyt spill om Afghanistan.** *Cappelen Damm, Oslo 2010, 310 s.*

Den tidligere ansvarlige for FN's mission UNAMA i Afghanistan marts 2008 til marts 2010 retter en barsk kritik mod det internationale samfunds og især USA's indsats. De tager mere hensyn til egne prioriteringer end til Afghanistans behov, mener Eide. De mangler forståelse for landets kultur og prioriteringer og lægger strategi ud fra egne interesser og i ringe eller slet ingen dialog med afghanerne. Han beskriver et internationalt engagement, der både militært og civilt savner tillid i befolkningen og fortæller om omfattende korruption både i det afghanske system og blandt internationale aktører. Eide retter også en hård kritik mod den afghanske præsident, Hamid Karzai, men mener, at det internationale samfund også mangler forståelse for ham. Han ses som en halvvestlig politiker, men han er gennemført afghansk og handler ud fra afghanske traditioner.

Foust, Joshua: **Afghanistan Journal: Selections from Registan.net.** *Just World Books, Charlottesville, VA 2010, 247 s.*

"Den værste kulde, jeg har oplevet i mit liv, var i det bjergrige Afghanistan. Jeg var i en helikopter med vinduer og døre åbne. Det var mørkt, midt om vinteren og jeg havde ingen jakke på. Men deroppe blev det klart for mig, at Amerika udkæmper

sine krige helt forkert". Sådan indleder militæranalytikeren Joshua Foust bogen, der er baseret på hans blog om USA's engagement i Afghanistan. Udover Afghanistan er Foust specialiseret i Pakistan og det post-sovjetiske Centralasien, så han sætter Afghanistan ind i et regionalt perspektiv. Bogen er delvist baseret på hans observationer i landet i 2009, hvor han var med til at evaluere de amerikanske styrkers 'Human Terrain Teams'. Hans erfaringer med møder mellem amerikanske styrker og almindelige afghanere fik ham til at konkludere, at det vil være bedst for alle, at amerikanerne forlader landet. Bogen er udvalgt af Foust's blog-skriverier mellem januar 2009 og august 2010.

Greg Mills: **Why Africa is poor: And what Africans can do about it.** *Penguin Group (SA), Johannesburg, 2010, 418 s.*

Om bogens indhold se artikel af Greg Mills i dette nummer af *Udenrigs*.

Henriksen, Anders: **Krigens Folkeret og væbnet international terrorbekæmpelse.** *Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2010, København 376 s.*

Bogen behandler de vigtigste folkeretslige spørgsmål i forbindelse med brug af militære magtmidler uden for egne grænser, når stater forsøger at bekæmpe terrorisme. Der fokuseres på konkrete aspekter ved væbnet terrorbekæmpelse, især omfanget af

ret til selvforsvar mod international terrorisme, herunder spørgsmål om, hvornår terrorisme kan anses som et 'væbnet angreb' på en given stat.

Hvidt, Nanna, & Hans Mouritzen (eds.): **Danish Foreign Policy Yearbook 2010.** *Danish Institute for International Studies, Copenhagen 2010, 229 s.* Årbogen indledes som vanligt med en grundig tur horisonten rundt, som Udenrigsministeriets departementschef Claus Grube lægger navn til, og mere officielt kan det ikke blive. Derefter følger en spændende præsentation og analyse af Stoltenberg-rapporten og dens tretten konkrete forslag til, hvordan det nordiske forsvarssamarbejde kan styrkes. Den er skrevet af den britiske politolog Clive Archer, som i en menneskealder har forsket i og skrevet om nordiske forsvars- og sikkerhedsforhold. Professor Finn Østrup skriver om den danske bankkrise i et transnationalt perspektiv, og klimadirektøren i tænketanken Mandag Morgen beretter om baggrunden for, at klimakonferencen i København løb af sporet. I det sidste essay analyserer de to DIIS-forskere Rebecca Adler-Nissen og Thomas Gammeltoft-Hansen det danske forbehold mod det retslige samarbejde i EU og ud-sigterne efter Lissabon-traktaten. De konkluderer, at forbeholdet, der sammen med de tre andre forbehold oprindeligt blev etableret som en hurtig løsning, i dag lige så meget er blevet en spændetrøje som en

garanti for national suverænitet. De fem essays følges af godt 60 siders udvalgt dokumentation, statistik og meningsmålinger. Der er en fyldig bibliografi og resuméer på dansk og engelsk.

Kulavig, Erik: **Den Russiske Revolution 1917. Et folks tragiske kamp for frihed.** Gyldendal, København 2010, 320 s.

Historikeren Erik Kulavig fortæller den dramatiske historie om russernes kamp for frihed, der endte i en tragedie med 70 års diktatur efter to revolutioner i 1917. Den første i februar indledte en periode, hvor Rusland blev kaldt verdens frieste stat. I oktober var det slut, da bolsjevikkerne med Lenin i spidsen overtog magten. Lenins løfter om fred, jord, arbejde og indflydelse til masserne viste sig hurtigt at være tomme. Protester blandt bønder, arbejdere og soldater blev slået ned med jernhånd, og vejen blev banet for stalinismen.

Large, Daniel og Luke Paey: **Caught in the Middle: China and India in Sudan's Transition.** DIIS Working Paper, København 2010, 21 s.

Forfatterne, der er henholdsvis forskningsdirektør ved Africa Asia Centre, University of London og forsker ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) analyserer Sudans situation op til folkeafstemninger i januar (Se artiklen 'Sudans sidste chance for varig fred' s. 27 i

dette nummer af *Udenrigs*). Kina og i mindre grad Indien er blevet stadig vigtigere politiske og økonomiske partnere for det herskende parti, National Congress i Khartoum, og begge investerer i Sudans oliesektor. Ifølge arbejdspapiret har begge lande også skabt quasi-diplomatiske relationer til Sudan People's Liberation Movement i Sydsudan. Det er et markant skifte i Kinas og Indiens politik, der tidligere udelukkende satte på samarbejde med centralregeringen. På grund af Kinas store økonomiske rolle er Beijing i en særlig gunstig position til at fremme en fredelig overgang til et muligt Sudan, splittet i nord og syd.

Lendvai, Paul : **Mein verspieltes Land.** Ecowin Verlag, Salzburg 2010, 272 s.

Fra 1. januar 2011 skal Ungarn være EU-formandsland. Kan det klare opgaven? Det tvivler forfatteren til denne bog, den østrigske publicist med ungarske rødder, Paul Lendvai, meget på. Den populistiske regeringschef, Viktor Orbán, har et 'overordentligt ambitiøst program' for EU-formandsperioden. Han har brugt det første halve år med to tredjedels flertal i parlamentet til at producere love på samlebånd for en ungarsk 'revolution'. Han har ændret forfatningen og besat topposter i blandt andet medier med egne folk. Forfatteren ser det som særligt bekymrende, at Orbán kommer til i en tid, hvor Bruxelles omringes af høj-

repopulister. I sine år i opposition under en socialistisk regering polariserede Orban Ungarn til 'kold borgerkrig'. Hans nationalistiske kampagner for ophøjelse af ungarskhed til 'statsraison' har bidraget til en ry-stende historisk uvidenhed blandt landets unge, ifølge Lendvai. Kan repræsentanter for den politik 'styrke sammenhængskraften og samarbejdet i Centraleuropa', som Ungarns udenrigsminister har proklameret som mål for første halvdel af 2011? Og vil Orbans romafjendtlige og delvist også antisemitiske vælgere være i stand til at indgå de nødvendige kompromiser? Bogen giver meget godt stof til at vurdere det.

Leth, Jørgen: **Haiti. Kuppet, faldet, katastrofen.** *Informations Forlag, København 2010, 317 s.*

Forfatteren og filmskabereren Jørgen Leth bringer personlige historier fra Haiti igennem to årtier, fra da han bosatte sig i landet i 1991 indtil jordskælvet i januar 2010 ødelagde hans bolig. Dramatiske historier om kup og modkup, diktatur, politiske intriger og korruption, som gjorde Haiti ekstra sårbart, da jordskælvs-katastrofen ramte.

Nygren, Bertil, m.fl. (red.): **Russia on Our Minds – Russian Security Policy and Northern Europe, Strategic Yearbook 2008-2009, Swedish National Defence College (in cooperation with the National Defence University of Finland), Stockholm 2010, xv+296 s.**

Tolv fremragende specialister fra Rusland, Sverige, USA, Finland og Norge analyserer Ruslands forhold til sig selv, til sin små og større naboer og til Vesten. Kapiteltitlerne uddyber, hvad det drejer sig om: Ruslands forhold til Vesten; To aspekter af russisk politik i Asien: Centralasien og Kina; Fra samarbejde til konfrontation: Rusland og USA siden 9/11; Fanget på et fælles kontinent: Rusland og EU efter den kaukasiske krise; Rusland, Barentshavet og Arktis: Fra kold krig til oliebonanza?; Ukrainske-russiske relationer i 2008: Fra slemt til værre; Rusland i Kaukasus: Udnyttelse af sejren til at etablere en styrkeposition; Stormagttænkningens krydsfelt: Russisk indenrigs- og udenrigspolitik; Ruslands råvarebaserede økonomi som instrument i udenrigspolitikken; Rusland og dets militær: Mellem reform og modernisering; Kernevåben og national sikkerhed; Konklusioner: Forestillinger om Ruslands fremtidige udenrigspolitik. Konklusionerne er formuleret af Bertil Nygren, som fokuserer på Ruslands intentioner snarere end på dets ressourcer. Han mener, at 'putinismen' er kommet for at blive i mindst det kommende årti: et stærkt og centraliseret statsapparat, statskontrol over de vigtigste strategiske råvarer, yderligere styrkelse af den civile kontrol over militæret, FSB-isering af hele samfundet, et veletableret image af Rusland ikke bare som den vigtigste regionale magt blandt de sovjetiske efterfølgerstater og en

meget betydningsfuld magt i Europa og Asien, men også som en global magt engageret i en styrkeprøve med USA i globale spørgsmål især funderet på dets kernevåbenarsenal og dets energiressourcer. Det generelle billede af Rusland, som tegnes af de tolv forfattere er ikke opmuntrende, især ikke for Ruslands nærmeste naboer. Stærkt anbefalet læsning, især for alle, der bor i nærheden af, handler med eller overvejer at investere i Rusland.

Pakfar, Shirin: Dealing with Iran: How Can the EU Achieve It's Strategic Objectives? DIIS Report 2010:11, Danish Institute for International Studies, Copenhagen 2010, 52 s.

Shirin Pakfar er iraner og political affairs officer i FN's afdeling for fredsbevarende operationer. Hun er desuden tilknyttet DIIS som seniorforsker. Hun har konsulteret regeringsrepræsentanter fra en lang række relevante lande i og uden for EU, heriblandt også Brasilien, Tyrkiet og Iran, og folk fra centrale EU-institutioner samt forskere fra tænketanke i EU, USA og Iran. Hun konkluderer, at EU bør udvikle en enig, uafhængig og langsigtet strategi med det formål at have et konstruktivt forhold til Teheran og nå sine strategiske mål uden at gå på kompromis med sine kerneværdier. Krig og ikke-engagement er ikke optioner. Inddæmning og afskrækkelse fører ikke rigtig nogen steder hen. EU bør føre realpolitik baseret på

afspænding og tillidsskabelse og opnå politiske fremskridt ved at fokusere på ikke-kontroversielle områder af fælles interesse. Rapporten er grundig, velargumenteret og højaktuel.

Polman, Linda: War Games. The Story of Aid and War in Modern Times. Viking, London 2010, 224 s.

Nødhjælp er big business, når rige lande bruger omkring seks milliarder dollar af deres skatteindtægter om året til katastrofe- og udviklingshjælp og hvert nyt jordskælv eller oversvømmelse tiltrækker over 1.000 hjælpeorganisationer fra FN over Oxfam til Jesus Brigader fra USA's sydstater. Den hollandske journalist Polman benægter ikke, at det kan redde liv. Hun påviser imidlertid uønskede konsekvenser, som hun har iagttaget under sit omfattende journalistiske arbejde i katastrofeområder. Med en ofte dårligt koordineret indsats gør strømmene af nødhjælp og penge ofte ondt værre og fordærver de overlevende moralsk. I lande ramt af både borgerkrig og humanitær katastrofe kan den internationale hjælp puste til og forlænge konflikter. I et ødelagt land uden andre indkomster kan penge brugt på organisationernes lejemaal, dagsrationer, skatter til regeringer eller krigsherrer, til livvagter, benzin, barer, restauranter og prostituerede gøre "den angiveligt neutrale hjælpeindustri til potentielt dødbringende styrker, som krigsher-

rer vil hverve”. Selv mad bliver en form for våbenleverancer. Blandt Polmans eksempler er en hjælpeorganisation, der betalte skat til krigsherrer for hvert barn, den vaccine-rede.

Rice, Condoleezza: **Extraordinary, Ordinary People: A Memoir of Family**. *Crown Archetype/Random House New York*, 342 s.

New York Times skrev i sin anmeldelse af erindringerne af USA's første kvindelige udenrigsminister, at sorte amerikanere aldrig accepterede hende som en af deres. "Der er en følelse 'derude' af, at Condoleezza Rice ikke er sort på den helt rigtige måde. Hun er ikke 'en af os'". Følelsen forklares ved, at hun er republikaner og tjente under den stadig mere upopulære Bush den yngre. Sorte intellektuelle har kaldt hende 'en ledende raceforræder'. Erindringerne fremhæves for at leve op til forfatterens evne til at holde andre mennesker fra livet, så læserne heller ikke får mulighed for at komme tæt på. Hun ser sig klart som mønsterbryder og skriver, at forældrene indprentede hende, at hun som sort skulle 'være dobbelt så god som dem', de hvide. Men hun ville ikke se sig som 'hjælpeløst offer' for omstændighederne og ville hellere 'ignoreres af republikanerne end blive patroniseret af demokraterne'. Bogen slutter i år 2000, efter at begge Rices elskede forældre er døde. Som titlen siger, gælder biografien

primært familien. Nysgerrige efter hendes politiske overvejelser fra tiden i Det Hvide Hus må vente til en 'politisk erindringsbog', som hun har bebudet udgivet i 2012.

Rose, Flemming: **Tavshedens Tyranni**. *Jyllands-Postens Forlag 2010*, 502 s. Jyllands-Postens kulturredaktør forklarer indgående, hvorfor han så det som så vigtigt at offentliggøre de 12 Muhammed-tegninger, der bragte Danmark i unåde i den muslimske verden. Det er både en personlig fortælling om opvæksten og ungdommen og tiden som korrespondent i Rusland, der skabte hans stærke engagement for ytringsfriheden. Og det er en journalistisk bog med interview med centrale personer og tænkere i ytringsfrihedsdebatten og den såkaldte værdikamp. Bogen sætter Muhammed-krisen ind i globaliseringens rammer. Anmeldes i *Udenrigs* 2011/1.

Rose, Gideon: **How Wars End. Why We Always Fight the Last Battle**. *Simon & Schuster, New York 2010*, 432 s. USA går fra den ene krig til den anden, fordi amerikanerne altid glemmer krigens politiske aspekter. "Igen og igen har vore ledere fokuseret mere på at gennembanke fjenden end at skabe en stabil situation efter krigen", skriver Gideon Rose i sin analyse af amerikanske krige i det seneste århundrede. Irak er kun det mest prominente eksempel på det fænomen og ingen undtagelse fra

reglen, ifølge Rose. Wilson udkæmpede en krig for at gøre verden mere demokratisk, men spurgte aldrig sig selv, hvad demokrati egentlig betød. Roosevelt ville ikke gentage Wilsons fejltagelser, men overvejede aldrig, hvad der ville ske med hans egne efterkrigsarrangementer, hvis USA's fornuftsægteskab med Stalin brød sammen efter krigen. Truman gjorde frivillig repatriering af fanger til et centralt mål i Korea, uden at udforske om det kunne blokere en våbenhvile, som tilfældet blev i næsten halvandet år. Kennedy og Johnson gravede deres administrationer stadig dybere ned i Vietnam, uden exitplaner. Og så kom Irak. Rose analyserer de valg, som præsidenterne har stået overfor i slutfasen af alle større konflikter fra Første Verdenskrig til Irak. Præsidenterne har ifølge bogen gentagne gange ignoreret behovet for efterkrigsplanlægning, mens krigen raser. Hvad Rose mener om exit-strategien for Afghanistan er uvist, da bogen kom, før en sådan lå på bordet op til NATOs topmøde i november.

Tassinari, Fabrizio (ed.): **“Our 9/11 of Hope” – Short Essays on European Democracy since 1989.** *DIIS Report 2010:06, Danish Institute for International Studies, Copenhagen 2010, 52 s.*

Fine, velskrevne, velargumenterede og letlæste bidrag til et forskersymposium holdt i november 2009 i anledning af 20-året for Murens Fald. I

det afsluttende essay spørger Alison Bailes, om EU skal være tilfreds med blot at være god snarere end at gå ud i verden og gøre godt. Timothy Garton Ash besvarer i sit forord spørgsmålet med et dundrende ‘nej’. Europa må genfinde noget af ånden fra ’89 i forsøget på at skabe en mere sammenhængende og effektiv europæisk udenrigspolitik i en mere og mere ikke-europæisk, for ikke at sige post-vestlig verden.

Zhu Liqun: **China’s Foreign Policy Debates.** *Chaillot Papers 121, European Union Institute for Security Studies, Paris september 2010, 75 s.*

Forfatteren er prorektor ved Kinas Udenrigspolitiske Universitet, hvor hun også er professor i internationale studier. Hun er generalsekretær i Kinas Selskab for Internationale Studier, medlem af det kinesiske undervisningsministeriums rådgivende komité for historieundervisning og vicechefredaktør på Kinas *Foreign Affairs Review*. Hun giver i den lille bog et uhyre interessant overblik over de efterhånden meget åbne debatter i Kina om landets internationale placering og orientering. Hun analyserer debatterne om *Shi*, et specielt kinesisk udtryk for ‘de herskende omstændigheder’, debatterne om Kinas identitet, rolle og ansvar i verden, og debatterne om Kinas interesser og strategi. Hun drager fire hovedkonklusioner: Der er for det første ikke én enkelt forståelse af udenrigspolitikken i Kina. Meningerne er

BOGNOTER

delte, og de kommer til udtryk både på tryk og på internettet. For det andet er liberalisme dominerende i de udenrigspolitiske debatter i Kina, men tre andre ideologiske tendenser gør sig også gældende: Marxisme, realisme og socialkonstruktivisme, herunder også ekstrem nationalisme. For det tredje mener kinesiske forskere, at udviklingen i verden i dag er domineret af fred og samarbejde, og at Kinas identitet i det internationale samfund er fundamentalt ændret fra revolutionær og isoleret outsider til ansvarligt medlem.

Men graden af Kinas engagement diskuteres livligt, og debatterne afslører forskelle og uenigheder i det kinesiske samfund, som vil præge det stærkt i de kommende år. Og for det fjerde påvirkes den udenrigspolitiske proces af et stigende antal aktører og faktorer. Kinas gradvise åbning mod omverdenen gennem de seneste tre årtier har betydet, at Kina er blevet dybt involveret i og stærkt påvirket af det internationale samfund. Uomgængelig læsning for Kina-interesserede.